

HÍREK, BESZÁMOLÓK

A MAGYAR HERALDIKAI ÉS GENEALÓGIAI TÁRSASÁG 2019. I. FÉLÉVI PROGRAMJA

2019. január 31. 17. óra

A tallini evangélikus Dómtemplom építáfium-címerei

Előadó: Dr. Pandula Attila (egyetemi docens, ELTE BTK, Budapest, az MHGT elnöke)

Az ülést vezeti: Szirmay Gábor alelnök

2019. február 28. 17. óra

**Variációk egy témára – magyar szocialista „városcímerek”:
Debrecen**

Előadó: Dr. Szálkai Tamás (főlevéltáros, MNL Hajdú-Bihar Megyei Levéltára)

Az ülést vezeti: Török Róbert titkár

2019. március 28. 17. óra

Zrednai (Vitéz) János pecsétgyűrűi és címerének illuminált kódexekben található ábrázolásai

Előadó: Dr. Ekler Péter (főlevéltáros, MNL OL)

Az ülést vezeti: Kovács Eleonóra alelnök

2019. április 25. 17. óra

Kassa város címerének története az 1369-es adományozástól a város lakosságának rekatolizációjáig

Előadó: Dr. Újvári Zsuzsanna (egyetemi docens, Pázmány Péter Katolikus Egyetem)

Az ülést vezeti: Pandula Attila elnök

2019. május 30. 17. óra

Szemere Bertalan miniszterelnök családja

Előadó: Dr. Gyulai Éva (egyetemi docens, Miskolci Egyetem)

Az ülést vezeti: Debreczeni-Droppán Béla főtitkár

2019. június 27. 17. óra

Beszterce-Naszód vármegye címerének története a legújabb helyszíni kutatások tükrében

Előadó: Bíró Bence (PhD-hallgató, Pázmány Péter Katolikus Egyetem)

Az ülést vezeti: Ogoľjuk-Berzsenyi Anett titkár

Az előadások helyszíne:

Magyar Nemzeti Múzeum, Pollack Terem (Budapest, VIII. kerület, Múzeum krt. 14-16., fsz.)

BESZÁMOLÓ

A „KÖZÉPKORI ESTÉK” CÍMŰ PROGRAMSOROZAT 2018. ÉVI RENDEZVÉNYEIRŐL

A Magyar Tudományos Akadémia Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya Klasszika-filológiai Bizottsága és Közép- és Neolatin Munkabizottsága, valamint a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára 2018 tavaszától minden hónapban előadásokat szervez a középkortudomány területéről. Az előadások a „Középkori Esték” rendezvénysorozat keretében valósulnak meg azzal a céllal, hogy a különböző szakterületek kutatói (történész, művészettörténész, nyelvész, irodalmár, zenetörténész, régész) megismertessék a kollégákkal a magyar középkorkutatás aktuális kérdéseit. Az előadásokat szakmai vita követi.

Helyszín: Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Konferencia- és kiállítóterem (Budapest I. ker., Bécsi kapu tér 2-4.)

Időpont: 17 óra

A 2018-ban elhangzott előadások:

2018. április 12.

Bagi Dániel: Az oroszlán, a sas és a szamár – Mügelni Henrik két magyar krónikájának keletkezési körülményei

2018. május 17.

Mentényi Klára: A székesfehérvári prépostság és a királyi koronázó templom átépítése a XII. században

2018. június 14.

Pócs Dániel: Firenze, 1470 körül – Adalékok a magyarországi korai humanista könyvkultúra és az all'antica udvari reprezentáció történetéhez

2018. október 25.

C. Tóth Norbert: Mátyás király első felesége

Az előadás után két újonnan megjelent kötet bemutatójára kerül sor:

1. Implom Lajos: Adatok a Domonkos-Rend magyarországi rendtartományának történetéhez. A rendtartomány alapításától 1526-ig. (Magyar domonkos rendtörténet 1.) Vasvár 2017.
2. Techné, Szakképzés az ókorban és a középkorban, Tanulmányok, (Szerk. Munding Márta) Piliscsaba, Avicenna, 2018.

2018. november 8.

Türk Attila: A korai magyar történelem régészeti kutatásának legújabb eredményei

2018. december 18.

Kovács Andrea: Egy titokzatos Mátyás-kori kézirat: A Futaki-Graduale

A 2018. ÉV MEDIÉVISTA KÖNYVTERMÉSE

Ötödik alkalommal rendeztük meg a középkoros könyvbemutatót Budapesten, a Magyar Nemzeti Levéltárban, ezúttal az MNL Pest Megyei Levéltára épületében, 2018. december 18-án 17.00 órától. A helyszínváltásra azért volt szükség, mert a rendezvény az elmúlt években nagy sikerű könyvbörzvévé alakult és a Bécsi kapu téri palota konferencia terme kicsinek bizonyult – idén megközelítőleg 100 látogató vett részt –, és a vári parkolás nehézségeit is sikerült kiküszöbölni a könyveket szállító kiadóknak kedvezve. A rendezvényt C. Tóth Norbert moderálta. Idei alkalommal egy tudományos előadás előzte meg a könyvbemutatót, Kovács Andrea zenetörténeti témában adott elő Egy titokzatos Mátyás-kori kézirat: A Futaki-Graduale címmel. Az izgalmas előadásra a 2018-ban indult „Középkori esték” sorozat keretében is került sor, az előadást vita követte.

Ezt követően Ráczy György bemutatta a *Merre járt Mátyás király?* című internetes alkalmazást, amely Hunyadi Mátyás és felesége, Aragóniai Beatrix tartózkodási helyeinek térképes megjelenítését tartalmazza. Összeállításához a téma tudományos szakkönyvét – Horváth Richárd: *Itineraria regis Matthiae Corvini et reginae Beatricis de Aragonia (1458– [1476]–1490)* Budapest, 2011. – használták fel, a publikált adattárat vitték térképre úgy, hogy a településekre kattintva megkapjuk az adat forrását, és a szakkönyv jegyzetsszövegét is. A Moholy-Nagy Művészeti Egyetem munkatársai által készített alkalmazásban az egy-egy helyen való tartózkodást bizonyító oklevél (ha ilyen van) képe egy-két kattintással el is érhető a *Collectio Diplomatica Hungarica* online adatbázisából, illetve a *Hungaricana* közgyűjteményi portálról. A térkép egyik fő célja, hogy segítse a történelem (különösen a politikatörténet és hadtörténet) oktatását a középiskolákban, élményszerűvé tegye az ismeretszerzést, tudásbővítést. A tudományos publikációban közölt adatok ilyenfajta vizualizációja nem csak a kutatók számára nyújt kiváló segítséget, tájékozódást, hanem a Kárpát-medence településeinek lakói számára is izgalmas böngésző lehet, hogy megtudják, vajon járt-e – és ha igen, mikor – lakóhelyükön Mátyás király. Az alkalmazás a Magyarság Háza által koordinált Mátyás király Emlékév keretében valósult meg. A hagyományos, papíralapú könyvtermés mellett tehát az évtérkéző a digitális alkalmazások felé is nyitott.

A rendezvény Szovák Kornél hagyományosnak mondható bibliográfiai értékelésével zárult. Az előadó elmondta, hogy a 2018. esztendő sem hagyott unatkozni bennünket, középkorkutatókat és a korszak iránt érdeklődőket: volt mit olvasnunk szomorú esős napokon. A – hangsúlyozottan nem teljes: még a tördelés reggelén is számos tétellel bővült – bibliográfiánk összesen hét különböző kategóriába sorolva 646 önálló tételt tartalmaz! A szerzői névmutatóban 508 nevet számolhattunk össze, e tekintetben azonban óvatosságra int két tényező: 1/ a külföldi, magyarra fordított szerzők is gazdagították a jegyzéket, 2/ olyan mesterek, mint Bónis György, Kubinyi András, Ördög Ferenc „holtukban” is szolgálták a szakterület gyarapodását. A sorozatmutató

szert – ebben persze benne foglaltatnak a folyóiratok is – 54 sorozat folytatódott a 2018. esztendőben, ezek életképesnek és hatékony publikációs fórumnak bizonyultak. A tartalmi-tárgyi kategóriák között első helyre újra csak a forráskiadványokat soroltuk: ezek „tisztasúlyban” mutatják, mennyit is gyarapodott a szakterület tudása 2018-ban: számuk 13 kötetre rúgott, oldalszámuk és kilóra mért súlyuk úgyszintén meggyőző – nem kis teljesítmény! A második kategória szorosan az első sarkát tapossa: a magyar nyelvű forrás- és szöveggyűjtemények nem csak az egyetemi oktatást és a művelt közönség igényeit szolgálják, egyszersmind eszközei a meglévő tudás folyamatos karbantartásának és korszerű formában történő közzétételének is: számuk 5 volt 2018-ban. Ki kell emelni a kézikönyvek fontos csoportját (5 db), ebből egy szerzettörténeti (Implom), egy magyar nyelvtörténeti (Kiss J- Pusztai), egy történeti földrajzi (Ördög F. posztumusz munkája) és végül kettő numizmatikai (Tóth Csabák két Árpád-kori éremtára). Az önálló szerzői kötetek a tudósi aktivitás fokmérői, 30-an tudhattak magukénak ilyen munkát a tárgyév során. A 45 gyűjteményes és tanulmánykötet a tudományos diskurzus intenzitásának mutatója: konferenciákon és más személyes eszmecsereken kimunkált tanulmányok jelentek meg ezekben a szerkesztett kötetekben. A szerzői cikkek és tanulmányok a kutatók folyamatos érdeklődésének és munkálkodásának bizonyítékai. A számok önmagukban persze reprezentatívak, a tartalom azonban fontosabb. A bibliográfia tételei a tudományos közlés minden szintjére kiterjednek: tudományos igényű apparátussal felszerelt érvelő munkáktól az összefoglalásokon keresztül az ismeretterjesztő, kritikáig és az ismeretterjesztő munkákig: utóbbiak a tudományosság és a társadalmi igények szoros kapcsolatát mutatják. A bibliográfiában hangsúlyosan jelen vannak egyrészt a magyar tudományos régiók (Erdély, Felvidék, Horvátország, Szerbia, és természetesen az anyaország), másrészt a hazai műhelyek (budapesti és vidéki egyetemek, akadémiai intézetek és kutatócsoportok, más kutatóhelyek (könyvtárak, levéltárak stb.), harmadrészt az egyre rétegzettebb generációk a tapasztalt akadémikustól a fiatal pályakezdőig. Jó látni, hogy együttműködésük biztosítja az egyetemeken egyre lehetlenebb körülmények közé kerülő tudományos utánpótlás-képzést. Az írások lefednek nagy tudományterületeket (történetkutatás, irodalomtörténet, nyelvtudomány, művészettörténet, régészet, néprajz, forrásnyelvi filológiák), valamint szűk szakterületeket (bizantinológia, germanisztika, romanisztika, ruszisztika, humanizmuskutatás, liturgiátörténet, egyháztörténet, egyetemtörténet, zenetörténet stb.). A produkció volumene más tudományterületekkel összehasonlítva komoly, súlya van az országos és nemzetközi tudományosságban, „nagyprojektekre” képes kapacitást mutat. Mindennek a létrejötté feltételezi egy önmagát állandóan értékelő, megszakítatlan diskurzust folytató és önazonosságát alakító tudományos közösség folyamatos munkálkodását, amely bármilyen irány felől közelítsen is tárgyához, egyaránt a középkori magyar múlt jobb, alaposabb és tárgyyszerűbb megismerését szolgálja. Köszönet az alkotóknak!

Ráczy György – Szovák Kornél

E számunk szerzői

AVAR ANTON levéltáros, PhD-hallgató (Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bp.)

DRESKA GÁBOR egyetemi adjunktus (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bp.)

RÁCZ GYÖRGY főlevéltáros (Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Bp.)

RUDOLF VERONIKA PhD-hallgató (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bp.)

SCHMIDT ANIKÓ főlevéltáros (Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Bp.)

TARJÁN ESZTER PhD-hallgató (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bp.)

SZOVÁK KORNÉL egyetemi docens (Pázmány Péter Katolikus Egyetem)

VERES KRISTÓF GYÖRGY tudományszervezési referens, PhD-hallgató (Doktori és Tudományszervezési Iroda, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bp.)

TÁJÉKOZTATÓ

2019-ben az eddigi füzetenkénti 40 oldal terjedelmet 48 oldalra bővítettük, az utolsó füzet esetenként lehet ennél is hosszabb. 2019-ben változatlan áron (4 × 750, összesen 3000 Ft) juthat hozzá a Turul évi négy számához. A részletekről honlapunkon (<http://turulfolyoirat.hu/>) a *Terjesztés* fülre kattintva olvashat.

Honlapunkon megtalálhatóak a 2010 utáni füzetek letölthető pdf formátumban. A Turul teljes archívumát az Arcanum Digitális Tudománytár (ADTPLUS) -hoz hozzáféréssel rendelkező intézmények (könyvtárak, kutatóintézetek) hálózatán keresztül tudja használni, vagy egyéni előfizetéssel.

TISZTELT SZERZŐINK, LEENDŐ SZERZŐINK!

A Turul 2020-tól megváltoztatja közlési szabályzatát. A Magyar Történelmi Társulat által fönntartott másik folyóirat, a Századok közlési szabályzatát fogjuk alkalmazni. Kérjük, tanulmánya benyújtása előtt feltétlenül tájékozódjon a lap közléssel kapcsolatos elvárásairól, és a szabályzatban foglaltakat követve készítse el munkáját.
A részletekről *Szerzőinknek* fülre kattintva olvashat.